

Pisnjak Mária

Tisztelt Olvasó!

Levellem a legkisebb határon túli magyar közösségből érkezik, a szlovéniai Muravidékről. A 2002-es népszámlálás adatai szerint Szlovéniában 6243 ember vallotta magát magyarnak, zömük a nemzetiségileg vegyesen lakott Muravidéken él. A térségben négy kétnyelvű általános iskola és egy kétnyelvű középiskola működik. Az anyanyelvi, második és idegen nyelvi órákon az adott nyelven folyik a tanítás, más tantárgyaknál viszont váltakozva használják (vagy kellene, hogy használják) a két tanítási nyelvet, a magyart és a szlovént. Ezekben az iskolákban a magyar mint anyanyelv (amely magába foglalja az irodalmat is) tantárgynak kiemelt szerep jut, hiszen nemcsak ismereteket közöl, készségeket fejleszt, hanem erősíti a magyar ajkú gyermekek identitástudatát, segíti a kettős kötődés egészséges alakulását is. Az a hozzáadott érték, amelyet a magyartanárok és a hozzájuk hasonlóan érző óvónők és tanítónők (sajnos egyre kevesebb az ilyen a pályakezdők körében) tudnak átadni a magyar szóra, dalra, mesére és versre éhes gyermekeknek, felbecsülhetetlen.

Minden korszerű oktatási rendszer kiemelt feladata a kompetenciafejlesztés. A nyolc kulcskompetencia sorában az anyanyelvi kompetencia áll az első helyen, amelynek fejlesztése azonban teljesen más dimenziót kap, ha kisebbségi(anya)nyelvről van szó. Hiszen mennyivel könnyebb az anyaországi magyartanár dolga, akinek tanulói az élet minden színterén ezt a nyelvet használják, mint egy piciny kisebbségben élő magyartanáré, akinek tanulója a családban, a magyarórán és a templomban használják ezt a nyelvet! Az utóbbinak fel kell vennie a versenyt a többségi nyelvvel, amely mögött egy egész állam áll, a maga tévécsatornáival, könyvpiacával, hivatalaival stb. Ráadásul úgy kell felvennie a versenyt, hogy senki se érezze annak, hogy ne legyen se győztese, se vesztese. Nem könnyű feladat, főleg szüntelenül változó világunkban, ahol a kompetens pedagógusnak sok más elvárásnak is meg kell felelnie. Ismernie és használnia kell a számítógépet, a különböző programokat, a világhálót, az interaktív táblát, éreznie és értenie kell a gyermekek (bonyolult) lelki világát stb. Látszólag egymástól nagyon távol álló dolgok, de mind-mind nagyon fontosak. A kisebbségi anyanyelvtanár esetében még inkább.

És milyen érzés kisebbségben élő tanulónak, diáknak lenni? Ezzel a kérdéssel nemigen szoktunk foglalkozni, pedig kéne. Az ezzel járó gondokról, sikerekről, kudarcokról, megoldásokról keveset beszélünk.

Ebben a levélben olyan dolgokról szeretnék tudósítani a Mura mentéről, amelyek a tehetséges, tevékeny fiataloknak köszönhetően örömet hoztak és hoznak a muravidéki magyarok életébe.

1. kép
Petőfi Sándor tanulmányi verseny

2000 óta szervezzük meg minden évben a Petőfi Sándor tanulmányi versenyt. Idén az oktatási miniszter különdíjat adott át a tanulmányi versenyek legjobb helyezetteinek. Az 1. képen az oktatási miniszter és az oktatási hivatal igazgató asszonyának társaságában Muršič Ines és Hebar Tímea, a verseny I. és II. helyezettje látható.

Vidékünkön nagy hagyománya van a versmondásnak. Tanulóink rendre szép eredményeket érnek el az anyaországi és más szavalóversenyeken. A 2. képen a 2007-es Muravidéki szavalóverseny legkisebbjei láthatók.

2. kép
Muravidéki szavalóverseny

A fiatalok azonban nemcsak iskolai keretek közt ismerkednek a magyar irodalommal és kultúrával, hanem az iskolán kívül is. A kétnyelvű általános iskolák mindegyikében működik magyar néptáncscsoport, amelyek tagjai később a Muravidék Néptáncgyűttesben folytatják a munkát. A csoport számos hazai és külföldi vendégszereplést tud maga mögött. Néhány tag már az utánpótlás koreografálásával is foglalkozik.

3. kép
Muravidék Néptáncgyűttes

Az utóbbi években vidékünkön ismét népszerű lett a gyermek- és diákszínjátszás, ami nagymértékben Mess Attila vendégrendezőnek köszönhető. 2005-ben lendvai középiskolásokkal létrehozta a Diáxínpad társulatot, amely azóta három rendkívül sikeres előadást mutatott be. Első darabjukkal kiválóan képviselték Szlovéniát az V. Vasvári Színjátszó Fesztiválon. A találkozón hat csoport produkcióját minősítették, köztük a Diáxínpadét is. A zsűri bronz minősítéssel jutalmazta a társulat produkcióját. A 4. kép kárpátaljai turnéjuk során készült.

4. kép
Diáxinpad

Mess Attila támogatásával az általános iskolákban is beindult vagy megerősödött a magyar nyelvű színjátszás. A Lendvai 1. Sz. KÁI Rebels színjátszó társulata márciusban részt vett a szlovén színjátszó fesztiválon, és egyetlen nem szlovén nyelvű produkciójával elsőprő sikert aratott. A darabot a XVII. Országos Weöres Sándor Gyermekszínház Találkozóán is bemutatták Zalaegerszegen. A zsűri arany minősítéssel értékelte a csoport előadását.

5. kép
Általános iskolás színjátszók

Tisztelt Olvasó!

A fentiek csak általam kiemelt példái annak, hogyan kell és lehet kisebbségben megőrizni a nyelvet, ápolni a kultúrát. Miért döntöttem úgy, hogy egy, kimondottan a szakmának készülő elektronikus folyóiratba szánt levélben a fiatalok eredményeiről, sikereiről írok? Mert ezek mögött a teljesítmények mögött olyan tanárok és szakemberek állnak, akik tudnak és akarnak fiatalokkal dolgozni. Mert hiába hárítunk mindent arra, hogy bezzeg a mai fiatalok nem olvasnak, közömbösek, nem közösségi emberek. Mert ez nem igaz. Csak tudni és akarni kell velük foglalkozni, olyan témákban, formákban, amelyekben megtalálják magukat. Nemcsak az irodalmi kánont kell eléjük tenni, nyelvtani szabályokat tanítani, hanem (magyar nyelven) más ablakokat és kapukat is ki kell nyitogatni előttük, hogy ne csak az általunk körülhatárolt világban tudjanak nézelődni. Hogy tudjunk nekik és velük örülni annak felfedezésekor.

Üdvözlettel

2008. szeptember 10.

Pisnjak Mária
magyar nyelvi szaktanácsadó

Pisnjak, Mária: Dear reader!

Az írás szerzőjéről

Pisnjak Mária

Szlovén Köztársaság Oktatási Intézete, Lendva, Szlovénia

maria.pisnjak[kukac]zrss.si